

Інформаційна довідка щодо співробітництва між Україною та Радою Європи у сфері фізичного виховання та спорту

Спорт є частиною програми міжурядового співробітництва Ради Європи вже більше 30 років. Більше того, Рада Європи була першою міжурядовою організацією на європейському просторі, яка приділила значної уваги розвитку сфери фізичного виховання і спорту.

Міжурядове співробітництво України в сфері спорту в рамках Ради Європи з моменту незалежності нашої держави здійснювалось через участь у програмах Постійного комітету з розвитку спорту Ради Європи (CDDS) та моніторингових механізмах спортивних Конвенцій Ради Європи.

Постійний комітет з розвитку спорту Ради Європи було створено в 1976 році з метою активного поширення основних цінностей Ради Європи (права людини, демократія) в сфері спорту та за допомогою спорту в інші сфери суспільного життя. Так, до складу CDDS входили представники державних організацій країн-учасниць, які мають статус повноправного члена, та представники недержавних організацій країн-учасниць, як мають статус спостерігача.

CDDS став ініціатором численних досліджень щодо спортивного законодавства, спрямованого забезпечити застосування принципів демократії та підзвітності, рівності у використанні спортивних об'єктів та зайняттях спортом. Крім того, CDDS був організатором багаторічних цільових програм, в рамках яких було розглянуто багато проблем сфери спорту. Після завершення програм Комітет ставив перед країнами-членам завдання з реалізації на національному рівні отриманих результатів.

Розширена часткова угода про спорт (EPAS)

У 2006 році з метою реформування та оптимізації діяльності Постійного комітету з розвитку спорту Ради Європи Комітет міністрів Ради Європи ухвалив рішення про **заснування Розширеної часткової угоди про спорт (далі - EPAS)**, яка починаючи з 2007 року стала новою платформою для міжурядового співробітництва у спортивній сфері в рамках Ради Європи.

Виходячи зі Статуту EPAS, його ресурси складаються з щорічних внесків кожної держави, яка приєдналась до EPAS. За попередніми підрахунками, внесок України до бюджету EPAS щорічно складатиме близько 30 тис. євро.

Наразі до EPAS приєдналися 38 країн-членів Ради Європи, в тому числі Грузія, Молдова, Польща, Франція, країни Балтії.

Участь України в цій Угоді слугуватиме основою для поглиблення міжурядового співробітництва в галузі фізичної культури і спорту під егідою Ради Європи, набутого у попередні роки, подальшим кроком у напрямку європейської інтеграції. Це також дасть можливість обмінюватися досвідом роботи з різних питань сфери фізичної культури і спорту в країнах Європи, брати участь у діючих програмах і проектах EPAS, зокрема, спрямованих на боротьбу з корупцією у спорті та маніпулюванням спортивними змаганнями, насильством під час спортивних заходів, іншими негативними явищами у спорті.

Міністерством було прийнято рішення щодо доцільності приєднання України до згаданої Угоди. Згідно з бюджетним запитом Міністерства молоді та спорту України у Державному бюджеті України на 2018 рік передбачено кошти на сплату щорічного внеску України до бюджету EPAS. Мінмолодьспорт розпочало процедуру приєднання України до EPAS.

Боротьба з допінгом у спорті

Україна приєдналась до всіх міжнародних документів, спрямованих на боротьбу із допінгом. Так, **в 2001 році було ратифіковано Антидопінгову конвенцію Ради Європи (Законом України №2295-III від 15.03.2001), а в 2004 році й Додатковий протокол до неї.**

Верховна Рада у 2001 році прийняла Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті», а в 2002 році постановою Кабінету Міністрів України було створено Національний антидопінговий центр (НАДЦ).

В рамках імплементації положень Антидопінгової конвенції Ради Європи та з метою вивчення і впровадження європейського досвіду боротьби з допінгом у спорті делегації України на чолі з Першим заступником Міністра молоді та спорту України Гоцулом І. Є. беруть участь у Європейського Комітету з питань Всесвітньої антидопінгової агенції (САНАМА) Моніторингової групи Конвенції проти допінгу (Т-DO).

22-23 червня 2016 року відбувся моніторинговий візит експертів Ради Європи з питань боротьби з допінгом у спорті в Україну. Зазначений візит дозволив отримати об'єктивне бачення щодо стану антидопінгової діяльності в Україні у контексті імплементації Антидопінгової конвенції Ради Європи, сформулювати пріоритети подальшого розвитку, а також сприятиме становленню національної антидопінгової політики в цілому. За результатами роботи моніторингової групи до України буде надіслано офіційний звіт та рекомендації.

7-8 листопада у м. Києві на НСК "Олімпійський" відбулися засідання Моніторингової групи Антидопінгової конвенції Ради Європи (Т-DO) і Європейського Комітету з питань Всесвітньої антидопінгової агенції (САНАМА).

12-14 липня та 10-11 жовтня 2017 року відбулися візити до України експертів Ради Європи з питань вдосконалення законодавства України щодо боротьби з допінгом в спорті, організований Мінмолодьспортом. У зустрічах з делегацією РЄ взяли участь представники центральних органів виконавчої влади, Секретаріату Верховної Ради України, Національного антидопінгового центру. Протягом низки робочих зустрічей в ході візитів експертів Ради Європи було обговорено спільні заходи щодо доопрацювання чинного законодавства та проектів нормативних актів: Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті», проекту Закону України «Про внесення змін до статті 323 Кримінального кодексу», інших нормативних актів щодо посилення боротьби з вживанням заборонених речовин у спорті.

Боротьба з корупцією в спорті та маніпулюванням спортивними змаганнями

Корупція в сучасному спорті стала чинником, який становить реальну загрозу динамічному і прогресивному розвитку спорту.

Розв'язання цієї проблеми знаходиться в центрі уваги міжнародних футбольних організацій – ФІФА та УЄФА, а також європейських і міжнародних організацій таких, як Рада Європи, ООН, ЄС, Інтерпол.

У низці країн маніпуляція результатів в спорті розцінюється як особливий вид кримінального правопорушення (наприклад, в Італії, Португалії, Великобританії, Польщі та Болгарії). В цьому контексті УЄФА закликала Раду Європи та Європейський Союз сприяти тому, щоб країни Європи боролися з шахрайством у спорті, що сприятиме зниженню кількості проведення договірних матчів.

Рада Європи зі свого боку приділяє особливу увагу вирішенню даного питання. Основні принципи боротьби з маніпуляцією у спортивних змаганнях, якими керуються в своїй роботі країни-члени Ради Європи, викладені у низці документів, резолюцій, декларацій та рекомендацій Ради Європи. Крім того, пункти, які стосуються цього питання, містяться в основоположних документах, що декларують роботу РЄ в сфері спорту: Резолюції СМ/Res (2007)8 щодо заснування Розширеної часткової угоди про спорт (EPAS), Європейської спортивної хартії та Кодексу спортивної етики Ради Європи.

Питання боротьби з маніпуляціями під час спортивних змагань активно обговорюється під час засідань, конференцій, зустрічей та інших заходів, які проводяться Радою Європи, зокрема, під час проведення конференцій міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт.

Під час 18-ї неформальної Конференції міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт, що відбулася 22 вересня 2010 року в м. Баку, була ухвалена Резолюція, яка закликає держави-члени Ради Європи до реалізації ефективних стратегій і заходів, спрямованих на попередження і припинення маніпуляцій спортивними результатами у всіх видах спорту, а EPAS – продовжити роботу в цій сфері з метою ухвалення рекомендації Комітетом міністрів держав-членів щодо маніпуляції спортивними результатами.

У 2011 році під час засідання Комітету міністрів Ради Європи була ухвалена Рекомендація Ради Європи СМ/Rec(2011)10 "Єдність в спорті проти маніпулювання результатами". Цей документ закликає країни-члени до більш тісної співпраці в напрямку подолання практики проведення договірних матчів та стимулювати зв'язок між букмекерськими конторами і організаторами спортивних заходів, що в свою чергу сприятиме більшій прозорості та більш чіткому контролю над організацією матчів, а також допомагає боротись з відмиванням грошей через гру на тоталізаторі. Зокрема, в цій Резолюції Рада Європи закликає країни-члени присудити шахрайству під час гри на тоталізаторі статус кримінального правопорушення.

Потреба в розробці міжнародного документа, який стане платформою для міжурядового поєднання зусиль з метою боротьби з договірними матчами, була обумовлена фактами проведення договірних матчів, які все частіше спливають на поверхню при організації спортивних заходів в країнах Європи, про що свідчать міжнародні звіти, заяви в пресі та гучні розслідування.

Під час 12-ї Конференції міністрів Ради Європи, відповідальних за спорт (м. Белград, 15 березня 2012 р.), було представлено технічне обґрунтування щодо необхідності ухвалення правового акту проти договірних матчів, розроблене секретаріатом EPAS у співпраці з іншими національними та міжнародними органами.

У Рекомендації 1997(2012) «Необхідність боротьби з договірними матчами» Парламентська асамблея РЄ запропонувала Комітету міністрів РЄ підтримати роботу, проведenu членами EPAS з підготовки Європейської конвенції проти маніпуляції у спортивних змаганнях.

Проект Конвенції проти маніпулювання спортивними змаганнями та пояснювальна записка до неї були погоджені 8 липня 2014 року за підсумками консультацій в рамках Групи Комітету міністрів Ради Європи (КМРЄ) з питань освіти, культури, спорту, молоді та довкілля та розглянуті 9 липня 2014 року під час 1205-го засідання КМРЄ.

Конвенція проти маніпулювання спортивними змаганнями (далі – Конвенція) була відкрита до підписання під час 13-ї Конференції міністрів Ради

Європи, відповідальних за спорт (18 вересня 2014 року, м. Магглінген, Швейцарія).

Станом на грудень 2017 року Конвенцію підписали 28 країн-членів РЄ (Австрія, Азербайджан, Албанія, Болгарія, Вірменія, Греція, Грузія, Данія, Естонія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Литва, Люксембург, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Росія, Сербія, Словенія, Україна, Чорногорія, Фінляндія, Франція, ФРН, Швейцарія), з них ратифікували її 3 країни (Норвегія, Португалія та Україна). Відповідно до положень Конвенції вона набере чинності після того, як її ратифікують 5 країн, що її підписали.

Беручи до уваги виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи, зокрема щодо забезпечення участі України у міжнародних договорах РЄ, Мінмолодьспорту в межах своєї компетенції вважає за доцільне приєднання України до Конвенції. Станом на сьогодні Україна вже приєдналась до двох конвенцій Ради Європи: Європейської Конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема, футбольних матчів та Антидопінгової конвенції Ради Європи, участь у яких має позитивний вплив на розвиток спортивної галузі нашої держави. Приєднання України до Конвенції сприятиме наближенню сфери фізичної культури і спорту до європейських стандартів, зокрема в питанні популяризації принципів чесної гри та протидії корупції під час проведення спортивних змагань.

За результатами міжвідомчої наради, що відбулася 02 вересня 2015 р. у Мінмолодьспорті, **Міністерством було прийнято рішення щодо доцільності приєднання України до Конвенції та розроблено проект відповідного розпорядження Президента України.**

21 грудня 2015 року Міністр молоді та спорту України І. О. Жданов підписав від імені України Конвенцію Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями.

Міністерством молоді та спорту України було розроблено проект **Закону України "Про ратифікацію Конвенції Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями"**, який 16 листопада 2016 року було ратифіковано Верховною Радою України.

Реалізація Закону дозволить попереджати, виявляти та застосовувати санкції проти національного чи транснаціонального маніпулювання національними і міжнародними спортивними змаганнями та сприятиме національному, міжнародному співробітництву проти маніпулювання спортивними змаганнями між відповідними державними органами, а також з організаціями, залученими до спорту і ставок на спортивні змагання.

З метою виконання п. 1 ст. 13 Конвенції 14 квітня 2017 року Міністерство молоді та спорту України організувало міжвідомчу нараду за участю представників профільних міністерств і відомств, федерацій з видів спорту та створило **Національну платформу України із запобігання маніпулюванню спортивними змаганнями** (далі – Національна платформа).

До Національної платформи приєдналися такі установи та організації: Міністерство молоді та спорту України, Міністерство фінансів України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України, Федерації футболу, баскетболу та регбі України. Також планується приєднання інших державних інституцій, спортивних організацій та інших установ.

Боротьба з насильством та неналежною поведінкою з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів

У своїй діяльності в сфері спорту Рада Європи приділяє особливу увагу боротьбі з проявами насильства під час проведення масових спортивних заходів.

Діюча Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів (далі – Конвенція № 120) була відкрита для підписання 19 серпня 1985 року. Конвенція вступила в силу 1 листопада 1985 року та була ратифікована 42 державами-сторонами Конвенції. **Україна ратифікувала Конвенцію (Закон України №2791-III від 15.11.2001) та є її повноправним членом з 2001 року.**

Представники Мінмолодьспорту або Постійного представництва України при Раді Європи беруть участь у засіданнях Постійного комітету Європейської Конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема, футбольних матчів (далі – Т-RV). Мінмолодьспорту готує відповіді на щорічні запитальники Комітету щодо імплементації Конвенції, спільно з РЄ організовує консультативні візити європейських експертів тощо.

В рамках виконання Україною положень Конвенції та відповідно до моніторингового механізму Конвенції, однією з форм контролю якого є здійснення візитів експертів до країн-членів Конвенції, **5-9 червня 2011 року відбувся консультативний візит в Україну експертів Постійного комітету Т-RV.** Основними питаннями, які було розглянуто під час візиту, були питання безпеки та правопорядку, діяльності відповідних служб стюардів та волонтерів, координації роботи різних установ, задіяних в підготовці до ЄВРО-2012, як на національному рівні, так і на рівні приймаючих Чемпіонат міст. В рамках візиту експертна група відвідала товариський матч "Україна-Франція", який відбувся на "Донбас-Арені", м. Донецьк, та провела низку зустрічей з представниками органів державної влади, керівництва стадіонів, громадських структур, які відповідають за питання безпеки під час проведення ЄВРО-2012.

За результатами візиту експертна група РЄ розробила рекомендації щодо успішного проведення ЄВРО-2012 в Україні та склала звіт про здійснення зазначеного візиту в Україну, який було представлено на 33-му засіданні Постійного Комітету Т-RV (6-7 грудня 2011 року, м. Страсбург, Франція). В своєму звіті експертна група РЄ надала позитивну оцінку роботі, яка була проведена українською стороною щодо організації візиту та ситуації в Україні стосовно забезпечення безпеки та правопорядку на стадіонах під час проведення футбольних матчів. В даному заході брала участь делегація Держмолодьспорту, яка ознайомила присутніх із змінами, які відбуваються в Україні в рамках підготовки до ЄВРО-2012 та наближають Україну до європейських стандартів проведення міжнародних змагань з дотриманням всіх вимог щодо безпеки та правопорядку, а також представила свої коментарі до звіту експертної групи. Під час 35-го засідання Постійного комітету Т-RV (6-7 грудня 2012 р., Страсбург) представником Держмолодьспорту було презентовано доповідь України про результати проведення ЄВРО-2012.

Впродовж останніх років став очевидним той факт, що зміст Конвенції №120 від 1985 року більше не забезпечує належної відповіді на проблему насильства, пов'язаного зі спортивними заходами. Постійному комітету Європейської конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема футбольних матчів (Комітет Т-RV) – органу Ради Європи, відповідальному за моніторинг виконання державами-учасницями Конвенції № 120, були надані повноваження від Комітету Міністрів Ради Європи щодо підготовки проекту

принципово нового документа на основі комплексного підходу до гарантування порядку, охорони та безпеки.

Після низки обговорень та консультацій проект нової Конвенції Ради Європи був одностайно схвалений делегаціями всіх держав-членів Ради Європи в грудні 2014 року. Остаточний проект **Конвенції Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час футбольних матчів та інших спортивних заходів** (далі – Конвенція) був схвалений під час 1255-го засідання Комітету Міністрів Ради Європи 4 травня 2016 року.

Конвенція Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час футбольних матчів та інших спортивних заходів (далі – Конвенція) була відкрита до підписання під час проведення Чемпіонату Європи з футболу 2016 року (03 липня 2016 року, м. Сен-Дені, Франція).

Ключові загальні принципи Конвенції зосереджені навколо необхідності схвалити комплексний підхід у трьох напрямках: порядок, охорона та безпека, та створити партнерські відносини між всіма установами та особами, які прагнуть зробити футбольні матчі та інші спортивні події безпечними та гостинними для всіх.

Від імені України Конвенція була підписана Міністром молоді та спорту України І. Ждановим 03 липня 2016 року у м. Сен-Дені, Франція.

Станом на грудень 2017 року Конвенцію підписали 26 країн-членів РЄ, з яких 3 країни її ратифікували (Монако, Франція і Польща). Відповідно до положень Конвенції вона набере чинності після того, як її ратифікують 3 держави-члени Ради Європи. **Таким чином, Конвенція набрала чинності 1 листопада 2017 року.** Наразі Мінмолодьспорту здійснює заходи щодо ратифікації Конвенції.

В рамках виконання Україною положень Конвенції та відповідно до іторингового механізму Конвенції 8-11 жовтня 2017 року відбувся консультативний візит в Україну експертів Постійного комітету T-RV. завданням візиту була оцінка стану забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення футбольних матчів в Україні та надання рекомендацій щодо вдосконалення діяльності з цього напрямку роботи.

*відділ міжнародного співробітництва
та європейської інтеграції
грудень 2017 року*